

Constantin ARDELEANU

CONFRUNTĂRI MILITARE TURCO-ETERISTE ÎN REGIUNEA ORAȘULUI GALAȚI (1821)

Turkish – Hetairist Confrontations in the Region
of the City of Galatz (1821)

The emergence and the development of the movement for the Greek national cause in the Romanian Principalities, in 1821, has not been the subject of thorough analysis in the Romanian historiography. Started in Galatz (21st of February, 1821) with the massacre of the Muslim population, the Hetairist insurrection had an enormous influence upon the situation of the Romanian inhabitants, caught once more in the middle. Based on contemporary sources, the paper focuses upon presenting the actions taken by the two opposing parties in the region of the Lower Danube, in the first half of the year 1821. For the Hetairist revolutionaries, the city of Galatz had an important strategic, economic and military position, due to the facile way of communicating, along the river, with the numerous Greek communities from Southern Bessarabia and the Crimea (Ismail, Reni, Odessa etc.), especially after the establishment of a the nucleus of a Greek fleet, based in the port of Galatz. For the pashas in the Turkish Danubian strongholds left and right of the river Danube, the actions of the Hetairist legions and warships represented a serious threat which could only be eliminated by a decisive confrontation in the Lower Danube region. After minute preparations, at the beginning of May, the “war of Galatz” (a combined land and naval Turkish assault) gave Yusuf, the Pasha of Ibraila, complete control of the city and of Lower Moldovia. For the local population, the only significant result of these confrontations was the substitution of the Greek abuses with the rule of the arbitrary, during the Turkish occupation which followed.

Aspectele militare privind evenimentele anului 1821 au făcut obiectul câtorva abordări importante în istoriografia noastră, accentul căzând cu precădere asupra revoluției lui Tudor Vladimirescu¹. Extrem de sumar au fost tratate, însă, acțiunile armatelor eteriste, deși legăturile și influențele dintre

---

¹ D. Berindei, T. Mutașcu, *Aspecte militare ale răscoalei poporului din 1821*, Editura Militară, București, ediția I, 1962, ediția II, 1973; A. Oțetea, *Tudor Vladimirescu și revoluția din 1821*, Editura Științifică, București, 1971; M. T. Radu, *1821. Tudor Vladimirescu și revoluția din Țara Românească*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1978; G. D. Iscru, *Revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu*, Editura Albatros, București, 1982.

mișcarea de eliberare națională grecească, începută în Principatele române, și cea declanșată de slugerul Teodor sunt de necontestat².

Pornind de la această constatare, vom analiza, în lucrarea de față, un episod puțin cunoscut al confruntărilor militare turco-eteriste, anume evenimentele desfășurate în zona orașului Galați. "Războiul de la Galați", cum îl numea contemporanul Ionică Tăutu³, a fost practic ignorat de cercetătorii anului 1821, menționi sumare putând fi întâlnite doar în lucrări generale datorate unor istorici precum A. Oțetea sau P. Păltănea, fără ca aceștia să fi reușit, din rațiuni ce țin de obiectivele urmărite, să demonstreze importanța și consecințele deosebite ale evenimentelor, din punct de vedere politic și militar, în plan regional, național și chiar internațional⁴.

În planurile de acțiune ale eteriștilor, orașul Galați ocupa un rol deosebit, atât datorită importanței sale poziții strategice la Dunărea de Jos, cât și numărului mare de greci din portul dunărean. Aici se înființase, de altfel, prima Eforie din Principate⁵, printre "cei mai stimați frați" numărându-se și Dimitrie Arghiropulos, viceconsulul Rusiei la Galați⁶. În a doua jumătate a anului 1820, pregătirile eteriștilor gălățeni pentru "marea luptă" s-au intensificat, mai ales după numirea lui V. Caravia în funcția de comandant al poliției grecești din Galați⁷. Foarte repede, fruntașul eterist a intrat în conflict cu Topucci-bașa, șeful celor 70 de beșlii turci, apărătorii intereselor

² Doar A. Oțetea, *op. cit.*, (și în prima ediție – Tudor Vladimirescu și mișcarea eteristă în Țările Române. 1821 – 1822, București, 1945) și I. C. Filitti, *Frământări politice și sociale în Principatele române de la 1821 la 1828*, București, 1932 au încercat o prezentare detaliată a acțiunilor eteriste din Principate.

³ Ionică Tăutu. *Scrieri social-politice*, ed. E. Vărtosu, Editura Științifică, București, 1976, p. 101.

⁴ A. Oțetea, *op. cit.*, p. 260 – 261; P. Păltănea, *Istoria orașului Galați*, I, Editura Porto-Franco, Galați, 1994, p. 223 – 227.

⁵ N. Camariano, *Despre organizarea și activitate Eteriei în Rusia înainte de răscoala din 1821*, în "Studii și materiale de istorie modernă", II, 1960, p. 88; P. Păltănea, *op. cit.*, p. 223; înființarea Eforiei gălățene era considerată de către Șt. Dungas, profesor la Școala Domnească din Iași, drept semnul unor "voințe înalte și cugetări coapte" (N. Camariano, *ibidem*).

⁶ *Documente privind istoria României. Răscoala din 1821*, IV, Editura Academiei, București, 1959 – 1960, p. 66 – 67 (= *Documente 1821*); P. Păltănea, *op. cit.*, p. 223, nota 931.

⁷ Acest sinistru personaj, "monstru" – cum îl numea ofițerul rus Liprandi (*Documente 1821* V, p. 283 – 284) sau "suflet rău, urât la față, un câine nelegiuit" pentru moldoveanul Al. Beldiman (Al. Beldiman, *Tragoedia sau mai bine a zice jalnica Moldovei întâmplare...*, în *Cronicele României*, ed. M. Kogălniceanu, 1872, III, p. 341; P. Păltănea, *op. cit.*, p. 223 – 224, nota 935) – a fost unul dintre cei mai activi eteriști; ridicat de Ipsilanti la gradul de general încă din 24 octombrie 1820, Caravia se va mai "remarca" și cu alte ocazii în timpul evenimentelor anului 1821 (executarea lui Tudor Vladimirescu la Golești); desemnarea sa pentru a coordona acțiunea de la Galați constituie un argument în plus pentru importanța Galaților în dispozitivul de luptă al mișcării eteriste.

comerciale otomane în schela gălățeană⁸; intervențiile domnitorului M. Șuțu și ale postelnicului I. Rizo-Nerulos (ambii membri marcați ai “Societății prietenilor”) au liniștit spiritele, “într-un moment atât de critic”⁹.

La jumătatea lunii februarie, pregătirile pentru începerea insurecției eteriste intraseră în linie dreaptă¹⁰. Când s-a hotărât pornirea revoluției, Ipsilanti a trimis în mare grabă scrisori lui Caravia, la Galați, pentru a ridica “steagul libertății” în același moment în care episcopul Eteriei urma să treacă Prutul, îndreptându-se spre Iași¹¹. Conformându-se ordinului primit, Caravia cerea Eforiei din Ismail, sâmbătă, 19 februarie 1821, praf de pușcă, gloanțe și obuze. Munițiile au fost livrate în timpul nopții de duminică spre luni, în timp ce avea loc consfătuirea eteriștilor gălățeni și stabilirea planului de acțiune¹².

În dimineața zilei de 21 februarie, la biserica Sf. Nicolae, doi preoți greci au făcut sfeștanie și au sfințit steagurile insurgenților. Cele câteva sute de eteriști, conduși de Caravia și de Romadin¹³, pârălabul de Galați, s-au îndreptat apoi spre locuința lui Topucci-bașa. Crezând că se confruntă din nou cu dușmănia lui Caravia, turcii au opus rezistență, unul dintre greci fiind ucis. Întărâtați de acest fapt, eteriștii au înconjurat localul poliției, în care se retrăseseră supușii musulmani, bombardându-l cu două tunuri. Asediul a condus la incendierea adăpostului, focul întinzându-se rapid la mai multe imobile din zonă¹⁴. Măcelul a continuat în oraș, pușini turci scăpând prin fugă

⁸ Și în Galați, ca în toate orașele mari din Principate, exista o poliție greacă și una turcă - *Documente privind istoria României. Colecția Eudoxiu de Hurmuzaki*, IV, supl. 1, p. 315 (= *Hurmuzaki*); motivul disputei l-a constituit înjunghierea unui beșliu turc de către un nefer grec (*Documente 1821*, IV, p. 123; P. Păltănea, *op. cit.*, p. 223, nota 935).

⁹ *Documente 1821*, IV, p. 123.

¹⁰ Când Episcopul general Ipsilanti cerea trimiterea imediată către Caravia a obuzelor atât de necesare “pentru binele patriei” (*Documente 1821*, IV, p. 126); cf. și Constantin Ardeleanu, *Insurecția eteristă în Principate – acțiune prestabilită sau aventură politico – militară ?*, în “Erasmus”, Revistă a Societății de Studii Istorice Erasmus, nr. 12/2001, p. 152 – 160.

¹¹ Scrisori trimise joi, 17 februarie 1821, prin intermediul eteristului At. Xodilos, din memoriile căruia cităm informația (*Documente 1821*, IV, p. 284 – 286).

¹² *Ibidem*, p. 286; în aceeași perioadă 14 eteriști gălățeni, inclusiv V. Caravia, scriau prințului Ipsilanti punându-se la dispoziția sa și jurând să “dea ascultare oricărei porunci, în orice împrejurare și timp” (*Documente 1821*, IV, p. 146 – 147).

¹³ Plastică, dar sugestivă, descrierea lui Al. Beldiman (*Tragoedia sau mai bine a zice jalnica Moldovei întâmplare*, p. 341) și pentru acest personaj: “unu giuge, unu omu pocitu, o stârpitură grecească, eșitu dintr-unu vasu clocitu”.

¹⁴ La cinci zile după evenimente, la reprezentanța diplomatică austriacă de la București se știa că “răzmerița a pus foc în mai mult de zece locuri ale orașului care a fost în întregime pârjolit” (*Revoluția din 1821. Documente externe*, Editura Academiei, București, 1980, p. 112 – 114). Aceiași informație, în relatarea corespondentului gazetei “*Wiener Allgemain Zeitung*”, la M. Popescu, *Contribuții documentare la istoria revoluției din 1821*, Tipografia Curții Regale, București, 1927, p. 10; evenimentele erau cunoscute și la Sibiu, însă focul fusese pus din numai patru părți (*Documente 1821*, I, p. 337).

în cetatea Brăilei sau refugiindu-se la vice-consulul austriac din Galați, Manzoli¹⁵. Bilanțul confruntărilor turco-eteriste este incert, documentele vremii menționând 50 până la 300 de supuși otomani uciși, pierderile grecilor ridicându-se până la 15 morți¹⁶.

Pentru populația locală, rezultatul acestor evenimente este ușor previzibil. Temându-se de riposta turcilor din raiaua Brăilei, mulți localnici au luat drumul pribegiei, refugiindu-se la sate, ascunzându-se prin biserici sau îndreptându-se spre carantina de la Reni (autoritățile ruse fiind nevoite, pentru a înlătura aglomerația, să înființeze alte două carantine provizorii pentru primirea transfugilor români). Spaima localnicilor a fost sporită de fuga vice-consulului rus, ca și de comportamentul eteriștilor, care, raporta

¹⁵ Surse grecești menționează că "dintre negustorii turci au scăpat cu viață, după ce au fost dezarmați, 25 sau 30, care s-au dus la Brăila" (*Documente 1821*, IV, p. 138 – 139).

¹⁶ Masacrul de la Galați este menționat în majoritatea scrierilor vremii; doar Liprandi prezintă faptele diferit, afirmând că turcii au fost măcelăriți în timp ce dormeau (*Documente 1821*, V, p. 283); At. Xodilos, *Progresul societății prietenilor* (în *Documente 1821*, IV, p. 286 – 287), vorbește de 15 morți din rândul grecilor, peste 60 din cel al turcilor; în cronicile publicate de Iorga (*Izvoare contemporane asupra mișcării lui Tudor Vladimirescu*, București, 1921), găsim referiri în lucrările lui M. Cioranu, *Revoluția lui Tudor Vladimirescu*, p. 249 – 250 (doar 30 de turci uciși) și în anonimă *Istoria jăfuitorilor țării Românești*, p. 333; alte referiri la I. Dârzeanu, *Revoluțiunea de la 1821*, în *Documente 1821*, V, p. 60; Ilie Fotino, *Tudor Vladimirescu și Alecsandro Ipsilante în revoluțiunea din anul 1821*, București, 1874, p. 33 – 34 dă ca bilanț 80 de morți dintre turci, "afară de alte șeptespre-dzece individe pe carii prinse de vii"; la fel de numeroase sunt informațiile din izvoarele documentare ale vremii, dintre care amintim pe cele mai importante: *Hurmazaki*, serie nouă (= s.n.), II, p. 622 – 623, 624 – 625, 628; III, p. 71, 81, 83, 88 – 89 (în ambele volume relatări ale consulilor austrieci, fără a se preciza bilanțul); *Documente externe*, p. 112 – 114 (300 de turci morți), 120 – 121, 129, 145 – 146; *Hurmuzaki*, XVI, p. 1034; X, p. 112 ("la Galați grecii au masacrat pe toți turcii"); N. Iorga, *Acte și fragmente*, II, București, 1896, p. 568 ("în jur de două sute de turci au fost masacrați la Galați" – relatarea ambasadorului prusac la Constantinopol); idem, *Studii și documente*, VIII, București, 1906, p. 134; *Hurmuzaki*, IV, supl. I, p. 315 (din surse rusești – 700 de greci ucid, după patru ore de luptă, 80 de turci; aceeași informație și la *Documente externe*, p. 145 – 146); *Documente 1821*, I, p. 301 – 305, 323 – 324, 331 (raportul generalului rus Inzov: 80 de turci morți și răniți, 12 greci uciși și 6 răniți), 337, 354; IV, p. 138 – 139; M. Popescu, *op. cit.*, p. 10 – 11, 25 etc.; interesante sunt și mențiunile din presa europeană a vremii: M. Stroia, *Noi mărturii externe privind anul revoluționar 1821 în Țările Române*, în "Revista arhivelor", LXV, 1988, nr.3, p.327, 330 (mențiuni din presa rusă) și C. Șerban, *Mișcarea revoluționară din 1821 în presa europeană*, în "Studii și Materiale de Istorie Medie", tom VI, p. 283; pentru alte referințe a se vedea și A. Oțetea, *op. cit.*, p. 260 – 261, dar mai ales P. Păltănea, *op. cit.*, p. 224 – 225, notele 938 – 939.

generalul țarist Inzov, “au plecat prin sate și au pus mâna pe cei mai buni cai; de asemenea, ei s-au purtat necuviincios cu sexul feminin”¹⁷.

Masacrarea populației musulmane, începută la Galați, continuată apoi în alte orașe din Moldova, a generat reacția dură a Porții; convingându-se că cele întâmplate la Galați “nu seamănă cu disputa iscată în Țara Românească, ci se arată a fi de altă natură”¹⁸, turcii au demarat acțiuni de concentrare a trupelor în raialele Valahiei și în porturile din dreapta Dunării, inițiind, simultan, contacte diplomatice pentru pacificarea Principatelor și evitarea unei intervenții rusești.

Chiar domnul Moldovei, M. Șuțu, era de părere că acțiunea eteristă compromitea de la început atât mișcarea, cât și națiunea greacă, compatrioții lor începând deja a părăsi Constantinopolul, “pentru a scăpa de urgia sultanului”¹⁹. Și reacția boierilor este relevantă: “aceștia rămaseră toți ca uimiți, se confusiară și nu mai sciau cum și ce să mai facă, atât pentru binele comunu, cât și pentru propria lor securitate”²⁰. Semnificativă este și afirmația Pașei de Brăila, Yusuf, către agentul austriac Manzoli, cum că “ar putea să liniștească foarte ușor pe răzvrățiți, dar că nu poate intra în Moldova fără autorizația prealabilă a sultanului, căruia i-a și raportat, cerând ordine de felul cum să procedeze mai departe”²¹.

O poziție diametral opusă au avut conducătorii Eteriei, pentru fapta lor "eroică" de la Galați, V. Caravia fiind numit comandant al primului corp de armată al grecilor din Moldova²². În același timp, Ipsilanti a emis o “proclamație către către toată oștirea Ieșului” în care amintea “celi vităjăști a voastre mișcări și biruința ce ați câștigat la Galați. Patria, ieu și toți frații suntem mulțumiți cu acești vrednice de laudă fapte a voastre”²³.

Motivele pentru care mișcarea eteristă începuse în orașul Galați și pentru care portul dunărean trebuia să rămână în stăpânirea grecilor sunt clar expuse într-un memoriu întocmit, în martie 1821, de influentul dregător

¹⁷ *Documente 1821*, I, p. 323 – 324; IV, p. 138 – 139, 286 – 287; fuga vice-consulului rus Arghiropulos a fost principala cauză a temerii populației locale care “își pierdu-se speranța într-o ocrotire”.

¹⁸ V. Veliman, *Noi documente otomane despre revoluția din 1821*, în “Revista arhivelor”, 1981, nr. 1, p. 70; în timp ce mișcarea lui Tudor începuse prin cereri către sultan de a-i izbăvi de “acești nemilostivi tâlhari”, insurecția eteristă pornea prin măcelărirea supușilor otomani.

¹⁹ C.D. Aricescu, *Istoria revoluțiunii române de la 1821*, Ediția a II-a, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1998, p. 122.

²⁰ Ilie Fotino, *op. cit.*, p. 33.

²¹ Raportul locotenentului-colonel Pestel către Kisselef în *Documente 1821*, I, p. 354; aceeași informație și la Xodilos, *Documente 1821*, I, p. 332 – 333 și IV, p. 138 – 139.

²² *Hurmuzaki*, s.n., II, p. 638 – 639.

²³ *Documente 1821*, I, p. 160 – 161; *Hurmuzaki*, s.n., II, p. 628; P. Păltănea, *op. cit.*, p. 225, nota 941.

Iacovachi Rizos²⁴: ”orașul Galați, cât timp tabăra greacă nu va trece Dunărea, este o poziție din punct de vedere militar și politic foarte necesară”. Din punct de vedere militar, prin realizarea unor întărituri “potrivit cu așezarea”, întreaga Moldovă, fără să fie în realitate în stăpânirea insurgenților, va fi de fapt supusă, element esențial pentru a procura “proviziile și celelalte lucruri trebuincioase” armatelor eteriste din cele două principate. Pentru ca turcii din Brăila să intre în Moldova, trebuiau să cucerească mai întâi Galații, atacând cu trupe de cel puțin trei-patru ori mai mari decât ale grecilor, dacă aceștia știau să folosească avantajul terenului.

Și flota din Galați putea ajuta foarte mult; stăpânind Dunărea, grecii puteau tăia aprovizionarea pe apă a cetăților otomane, “unde deja se resimte lipsă de provizii”. Astfel, turcii “se vor da la prădăciuni și la măcelărirea pașnicilor locuitori”, fapte care vor “tulbura județele vecine și de acolo se vor răspândi tulburarea pe toată întinderea principatului”. Anarhia era necesară pentru că, dacă în Moldova era liniște, “eventualitatea năvălirii unor armate străine (desigur, cele țariste – n.n.) va dispărea, ceea ce este cu totul dezavantajos pentru progresul cauzei neamului”. Renunțându-se la poziția de la Galați, grecii trebuiau să așeze o mare unitate la Râmnic, care, însă, putea fi ușor atacată din mai multe părți. În plus, părăsind portul gălățean “se tăia orice comunicație cu Ismailul, Renii etc., ceea ce este foarte păgubos”.

Nici factorii de ordin psihologic nu erau uitați: “cât timp orașul Galați va fi în stăpânirea grecilor, aceștia se vor bucura de considerația pentru puterea lor, fiindcă faima înmulțește și exagerează lucrurile, iar dacă va fi părăsit, faptul acesta va stârni unele prejudecăți contrarii, anume că grecii au început să slăbească, să dea înapoi”²⁵. Concluzia impresionantă a lecției de strategie a postelnicului Rizos era că la Galați trebuia numit un “comandant priceput în ale războiului, pe cât este posibil, cuminte și cunoscător al părților aceluia”.

Imediat după acțiunea de la Galați, 300 de oameni înarmați, conduși de generalul Caravia, se vor îndrepta, pe drum ocolitor, spre Focșani²⁶, unde se forma un corp de armată, în așteptarea episcopului Ipsilanti. După

²⁴ Documentul (*Documente 1821*, IV, p. 161 – 164) nu a mai fost pus în valoare, după cercetările noastre, în istoriografia românească.

²⁵ Formularea explicită a campaniei a eteriștilor de a-și “mediatiza” succesele, atât prin intermediul foilor volante, tipărite după confruntările militare (vezi Dan Râpă-Buicliu, M. Caratașu, *Foi volante eteriste. Contribuție la Bibliografia românească veche*, în AIIAI, XXII, 1985, nr.2, p. 779), cât și al proclamațiilor publice și al știrilor din presa “țărilor libere ale Europei” (vezi infra).

²⁶ Drumul ocolitor trebuia să asigure adunarea cât mai multor trupe pentru armata eteristă (*Documente 1821*, IV, p. 292); Cf. și *Ibidem*, p. 138 – 139; I, p. 337.

asigurările pașalelor de Brăila și Isaccea că, deocamdată, nu vor interveni, la sfârșitul lunii februarie la Galați era liniște²⁷.

O nouă escaladare a conflictului a avut loc pe 7 martie, când At. Xodilos anunța pe grecii rămași la Galați, pe vasele de pe Prut, că un număr de zece corăbii de comerț turcești trecuseră pe la Isaccea, având drept destinație portul gălățean. Marinarii greci au cucerit primele trei corăbii fără vărsare de sânge, întâmpinând, însă, o rezistență destul de mare și având câteva pierderi la capturarea celorlalte bastimente. Echipajul turc al acestor vase (72 de oameni, după surse grecești, 60 după rapoartele consulilor austrieci) a fost închis pe o corabie, scufundată de greci în apele Prutului. Peste numai trei zile, un alt bric turcesc bine înarmat a fost atacat, otomanii scăpând cu viață numai refugiindu-se cu bărcile în direcția Isaccei²⁸.

Știrile au făcut senzație printre atașatii diplomatici din capitalele Principatelor, iar turcii din cetățile dunărene se convinseseră de necesitatea unei intervenții în forță. Capturarea corăbiilor era socotită “mai mult decât un atac de dușmănie”, oficialii otomani bănuind chiar că “ar putea fi și o faptă sau acțiune a unei mari puteri”, astfel că “au început să activeze în mod serios, să se pregătească și să se întărească”²⁹.

Și de această dată grecii au emis o proclamație în care se amintea “fapta îndrăzneată pe care posteritatea o va lăuda de mii de ori. Voi aveți acum sub stăpânirea voastră vase ale dușmanului. Voi ați călcat în picioare steagurile dușmanilor...”; în tabăra eteristă știrea “a mărit și mai mult întărâtarea spiritelor, pentru imaginarea unor isprăvi și mai mari”, iar prințul Ipsilanti a dispus înarmarea vaselor capturate “pentru a putea tulbura pe dușman și a-l împiedica în mișcările sale pe apă”³⁰.

Deși trupele energicului Yusuf, pașa de Brăila, erau încă insuficiente pentru a încerca o acțiune în forță³¹, faptele eteriștilor au determinat un nou

²⁷ *Ibidem*, IV, p. 145.

²⁸ Relatări la Xodilos, *Documente 1821*, IV, p. 292 – 293; *Hurmuzaki*, s.n., II, p. 644 – 646; III, p. 110 (Raab, consulul austriac la Iași, vorbea de capturarea, la 8/20 martie 1821, a 13 vase comerciale turcești cu 60 de oameni la bord); peste câteva zile, amintea capturarea unui alt vas, un al doilea fiind înconjurat și, probabil, având aceeași soartă (*Ibidem*, III, p. 131 – 132); despre 13 vase comerciale se știa și la reprezentanța diplomatică britanică din București (P. Păltănea, *op. cit.*, p. 26, nota 947).

²⁹ Foarte importantă observația lucidului grec Xodilos (*Documente 1821*, IV, p. 294).

³⁰ *Ibidem*, p. 293 – 294; la acest lucru au contribuit eforturile din Odessa și Ismail; D. Ipsilanti, aflat la Chișinău, nota, la 16 martie, că ceruse eforturilor din Odessa “să procure și să transporte în grabă cu o mică corabie, prin Chilia, munițiile necesare pentru înarmarea corăbiilor” (*Ibidem*).

³¹ La Brăila erau la începutul lunii martie, după surse rusești, 300 de artileriști, detașamentul de gardă al pașei format din 400 de soldați și 1000 de locuitori ce puteau fi înarmați (*Documente 1821*, I, p. 354).

exod al populației locale³², îngrozită de consecințele ocupării Galaților de către turci. Prima măsură a pașei a fost interceptarea comunicațiilor grecilor, astfel că la proasta coordonare a mișcării eteriste s-a adăugat și greutatea transmiterii informațiilor. Grecii din Galați, spre exemplu, “se pregăteau, reparându-și artileria și aranjându-și munițiile, să urmeze grosul armatei”, însă “se aflau în nedumerire, neștiind ce să facă, fiindcă nu aveau nici o știre despre Ipsilanti și mișcările lui”³³.

Era tot mai clar că o confruntare în zona Galaților devenea inevitabilă, motiv pentru care ambele tabere își sporeau efectivele armate. Posibil și drept rezultat al memoriului postelnicului Rizos, Ipsilanti dispunea trimiterea săptămânală de la Iași a unor grupe de 70-100 de oameni pentru întărirea garnizoanei de la Galați, astfel că, nota marele boier moldovean R. Roznovanu, la sfârșitul lunii martie eteriștii aveau în portul dunărean 1500 de soldați, dintre care, important, 100 erau detașați din armata prințului Ipsilanti³⁴. Și turcii finalizau pregătirile pentru ocuparea Principatelor. După ce dezavuarea mișcării eteriste de către țarul Alexandru îi asigurase de neintervenția Rusiei, Yusuf a fost numit *seraskier* al armatei ce urma să pacifice Moldova³⁵.

Dacă în prima zi a lunii aprilie, din Iași se raporta că la Galați este liniște³⁶, peste numai trei zile consulul austriac Raab afla știrea senzațională că eteriștii reușiseră să incendieze podul construit de turci în dreptul satului Vădeni, pe Siret, la o oră și jumătate depărtare de Galați³⁷. Acțiunea fusese realizată de cele circa douăzeci de vase care formau flotila eteristă din portul gălățean. Prima replică a pașei de Brăila a fost decapitarea câtorva moldoveni, “pe care îi bănuia că au dat de știre grecilor despre construirea podului. Această întâmplare a înspăimântat populația, prezentându-i un exemplu de promptitudine cu care se răzbună turcii”³⁸. După acest eveniment, grecii și-au întărit garnizoana din Galați cu 300 de oameni, în

³² *Hurmuzaki*, s.n., III, p. 120.

³³ Astfel, din cei 65 de eteriști trimiși în Bulgaria sau pentru a însoți scrisori și a cerceta drumurile, doar 5 au scăpat, restul căzând în mâinile turcilor (*Documente 1821*, IV, p. 293 – 294).

³⁴ *Hurmuzaki*, s.n., III, p. 136; *Documente 1821*, I, p. 339.

³⁵ *Hurmuzaki*, s.n., III, p. 224 – 225.

³⁶ *Ibidem*, II, p. 661 – 663.

³⁷ *Ibidem*, p. 668 – 670; cu aceeași ocazie au fost transformate în cenușă și alte proprietăți ale turcilor din acea zonă; informația lui Xodilos că “după 20 aprilie, grecii arseseră podul de la Bădeni” (*Documente 1821*, IV, p. 302) este, probabil, greșit datată, o nouă incendiere nefiind confirmată de alte izvoare.

³⁸ *Documente 1821*, II, p.133.

aceiași timp în care de la Odessa soseau 4 vase comerciale având la bord trupe eteriste, "câteva tunuri și multă muniție" pentru armata lui Ipsilanti³⁹.

Turcii au contraatacat în ziua de joi 7 aprilie, când un mic detașament condus de Yusuf a făcut o recunoaștere în zona Galaților. Grecii din Galați s-au refugiat pe navele din port, turcii fiind nevoiți să se retragă în aceeași zi, fără să fi putut realiza ceva⁴⁰. Grecul Xodilos se plângea, în acest context, că "la momentul hotărâtor, oamenii nu au fost la datorie la mișcarea critică a dușmanului, care au fost încurajați (*sic* !) de înșiși localnicii, care au ieșit la sate și au răsculat țara întregă și au făcut să socotească pe greci drept dușmani ai lor"⁴¹.

Pe la jumătatea lunii aprilie, în cele două orașe dunărene se făceau ultimele pregătiri pentru previzibila confruntare. Grecii aveau la Galați, în ultimele zile ale lunii, 900 de soldați înarmați, în afara celor de pe corăbii. Pentru apărarea orașului, ei aveau 20 de tunuri pregătite pentru tabără, alte tunuri erau pe vase, totalul ridicându-se la vreo 50 de tunuri mari și mici⁴². În fruntea acestor trupe se găsea colonelul Atanasie, forțele navale fiind subordonate căpitanului Andrei Sfaclos⁴³.

La Brăila, soseau zilnic tunuri, muniție și trupe, în raiaua Valahiei fiind concentrată o forță impresionantă⁴⁴. Armata de uscat era formată din 5500 de infanteriști și 500 de cavaleriști comandați de Yusuf-pașa. Aceștia li se adăugau peste 1000 de lăncieri zaporojeni, care aveau 12 tunuri de

³⁹ *Hurmuzaki*, s.n., III, p. 685.

⁴⁰ *Ibidem*, II, p. 640; III, p. 229 – 230; consulul austriac la București amintește evenimentele abia în rapoartele din 23 aprilie / 5 mai (*Hurmuzaki*, s.n., II, p. 682) și 27 aprilie / 9 mai (*Ibidem*, p. 685).

⁴¹ *Documente 1821*, IV p. 167; foarte interesantă poziția moldovenilor, încă o dată prinși între Scylla crucii și Carybda semilunii. După cum observa același Xodilos, "dușmănia moldovenilor față de greci creștea zi de zi; aceștia erau pașnici..., până să vadă răspunsul împăratului Rusiei, apoi ei s-au purtat foarte aspru cu grecii și i-au trădat turcilor" (*Ibidem*, p. 295).

⁴² *Documente 1821*, IV, p. 302; din surse eteriste la Galați erau, la sfârșitul lunii aprilie, 3000 de greci, care aduceau de la Odessa muniție de război cu ajutorul vaselor (*Hurmuzaki*, s.n., III, p. 265 – 266); și postelnicul Rizos amintea "corpul din Galați compus din 800 de greci și 40 de tunuri de fier, ce erau în usul corăbiilor grecești" (C. Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldovei...*, București, 1888, p. 541); într-un plan de acțiune împotriva eteriștilor se spunea că numărul "cel mai mare este numai în Galați, carii se socotesc cu vreo 500, afară de cei ce se zice că ar fi venit în patru corăbii sosite acum de curând la Schele" (*Documente 1821*, II, p. 118); și ofițerul rus Pestel menționa că la Galați și Focșani eteriștii au 2000 de oameni și 20 de vase (*Ibidem*, p. 133).

⁴³ După informațiile lui Liprandi, Atanasie trebuia să "ia comanda asupra grecilor care se aflau la Galați, să-i potolească și să supravegheze orașul Brăila" (*Documente 1821*, V, p. 286); în "caz de nevoie" acesta trebuia să fie ajutat de trupele lui Penedeca, aflat la Iași (C. Erbiceanu, *op. cit.*, p. 541).

⁴⁴ *Hurmuzaki*, s.n., III, p. 265 – 266.

câmp⁴⁵. Flota din portul brăilean, aflată sub comanda albanezului Ibraim-paşa, era alcătuită din peste 40 de nave de luptă, cu o mare putere de foc: 20 de vase mici, cu 4 tunuri fiecare, 5 nave mari, cu 4 tunuri, un vas pentru bombardare, cărora li se adăugau alte 18 nave mari, fiecare cu 30 de marinari în echipaj și câte 4 tunuri, aduse de la Silistra, Rusciuc și Vidin⁴⁶.

După sosirea sa la Galați, la jumătatea lunii aprilie, Atanasie a reușit, în doar câteva zile, să restabilească ordinea în oraș și să se ocupe de lucrările de întărire în vederea iminentei confruntări cu turcii⁴⁷.

În după-amiaza zilei de sâmbătă, 30 aprilie 1821, într-o recunoaștere la locul podului de la Vădeni, colonelul Atanasie și alți 9 călăreți greci au fost martorii traversării Siretului, pe poduri mobile făcute din bărcile pescărești ale zaporijenilor, de către cavaleria otomană. Grecii au trimis după întăriri, dar cei 160 de eteriști sosiți în ajutor nu i-au putut opri pe turci, astfel că după un schimb de focuri (soldat, în rândul grecilor, cu doi răniți), insurgenții s-au retras la Galați. În timpul nopții, turcii au trecut nestingheriți cu tot echipamentul și cu tunurile pe pământul Moldovei⁴⁸. În același timp, Atanasie și-a așezat tabăra în partea de vest a orașului, în trei redute rămase din timpul războiului ruso-turc din 1806-1812, două dintre acestea fiind însă aproape complet distruse. În aceste slabe întărituri, au fost așezați "vreo 600 de infanteriști și vreo 300 călări", având și 10 tunuri. Pe apă, grecii "au pregătit 4 vase înarmate cu câte 4 tunuri", comandanții având "sub ordinele lor vreo 130 oameni"⁴⁹.

Lupta a început în zorii zilei de 1 mai, când turci au atacat cu vreo 6000 de soldați⁵⁰. 16 vase turcești au fost aduse la vărsarea Siretului în

⁴⁵ *Documente 1821*, IV, p. 302.

⁴⁶ Datele din surse eteriste sunt confirmate de rapoartele austriece, care vorbesc de 14 baterii, fiecare cu câte 11 tunuri, 18 șalupe cu câte 7 tunuri, 7 alte ambarcațiuni cu câte 4 tunuri, 50 de tunuri englezești, 30 de tunuri de câmp (*Hurmuzaki*, s.n., III, p. 266).

⁴⁷ *Documente 1821*, V, p. 323 – 324; pentru grecii din Galați "orgiile lui Bah (beția) și a Afroditei (desfrânarea) nu erau într-un uz respectat, dar în cel mai nerușinat" (afirmația îi aparține lui Rizos, în C. Erbiceanu, *op. cit.*, p. 542).

⁴⁸ *Documente 1821*, IV, p. 302; descrieri amănunțite ale luptei de la Galați - *Ibidem*, p. 302 – 305; V, p. 323 – 324; C. Erbiceanu, *op. cit.*, p.542 – 543; C. D. Aricescu, *op. cit.*, p. 216 (după Gervinus).

⁴⁹ *Documente 1821*, IV, p. 303.

⁵⁰ Rizos menționa data de 10 mai (evident greșită), turcii năvălind "îndată după resărirea soarelui la Galați, cam cu cinci-mii de cavalerii, două-mii pedestri și cu multe tunuri" (C. Erbiceanu, *op. cit.*, p. 542); M. Cioranu oferea aceeași cifră de 6000 de turci (M. Cioranu, *Revoluția lui Tudor Vladimirescu*, în N. Iorga, *Izvoare contemporane asupra mișcării lui Tudor Vladimirescu*, p. 286); Liprandi afirma că doar "3000 de turci, în cea mai mare parte călări, cu 4 tunuri" au atacat Galații (*Documente 1821*, V, p. 323 – 324); de "unu corpu de 6000 si mai bine de călăreți și pedestri" amintea și Ilie Fotino (*op. cit.*, p. 127); rapoartele

Dunăre, alte corăbii înarmate și 6 tunuri au fost așezate ca pază la gurile râurilor *Batalani* și *Giulinești* (aflate la o depărtare de o oră și jumătate, respectiv trei ore, de Galați), pentru a împiedica retragerea pe apă a grecilor spre partea de jos a Prutului⁵¹.

Pe când artileria turcilor ținea pe loc pe grecii din redute (rămași doar vreo 200, dar făcând, spunea postelnicul Rizos, "lucruri demne de acei vechi 300" ai marelui Leonidas⁵²), cavaleria împărțită în mai multe detașamente a ocolit întăriturile, înconjurând pe greci, o altă parte îndreptându-se spre oraș. Înaintând din toate părțile, turcii au cucerit primele două redute, lovindu-se de pozițiile peloponesianului Cotila, care a rezistat cu adevărat vitejește, reușind chiar să se retragă în oraș, unde va muri luptând "spre a-mi sătura setea resbunării mele cu sângele lor"⁵³. În ultima redută, Atanasie a rezistat întreaga zi de 1 mai, după ce a primit munițiile de care ducea mare lipsă. Colonelul a respins și propunerea de a se preda, răspunzând "insolent", astfel că, îndârjit, Yusuf a "poruncit să se dea un puternic asalt, dar care a fost respins cu tărie și bărbăție"⁵⁴. Rezistența eteriștilor a durat mai bine de 16 ore, până după miezul nopții, când "întrebuințară o stratagemă spre a putea fugi, crezând că pot fi folositori în alte lupte", reușind să se strecoare în peninsula formată de cotul Prutului, în dreptul orașului Reni⁵⁵.

În paralel cu atacul terestru, turcii au înaintat și pe Dunăre. Grecii, văzând că numărul vaselor lor "nu se putea compara cu cel al inamicului", au

---

consulare austriece oferă și ele aproximativ aceleași cifre (*Hurmuzaki*, s.n., III, p. 284); Xodilos menționa atacul a "7000 de dușmani" (*Documente 1821*, IV, p. 303).

⁵¹ *Ibidem* (cele două nume corespund, în fapt, punctelor *Bădălan* și *Giurgiulești*, clarificare datorată istoricului Paul Păltănea, căruia îi mulțumim și pe această cale).

⁵² C. Erbiceanu, *op. cit.*, p. 543; cf și Aricescu: "dar la primele descărcături de focuri, mai mult de jumătate din eteriști fugiră" (C. D. Aricescu, *op. cit.*, p. 216).

⁵³ Toate izvoarele grecești insistă asupra vitejiei eteristului: "este nedrept să tăcem despre eroismul Peloponesianului Cotila", care cu 25 de soldați "ucide și calcă peste movili de stârvuri" (C. Erbiceanu, *op. cit.*, p. 543); Aricescu, după filoeteristul Gervinus, amintea pe Cotiras, care "cu 32 de inși se luptă bărbătește și toți muriră ca niște viteji" (C. D. Aricescu, *op. cit.*, p. 216); Xodilos menționa și el eroismul lui Kutiros, "din cei optzeci de soldați ai lui, au scăpat numai șaseprezece, din care unii erau răniți" (*Documente 1821*, IV, p. 304); după Xodilos, grecul a murit "străpuns de baionetele zaporojenilor", căzând "jertfă pentru patrie vrednică de respect"; Rizos, în schimb, afirma că "arde și el..., împreună cu casa la care a pus foc de jur împrejur turcii".

⁵⁴ *Ibidem*, V, p.323 – 324.

⁵⁵ *Ibidem*, IV, p. 304; Atanasie și 42 de soldați au rămas în întăritură "până pe la ora patru din noapte" Aricescu amintea faptul că "Atanasie Cârpeniș și Popa Gheorghe se apărară toată ziua de 13 mai, numai 33 contra unui număr înzecit de turci" (C. D. Aricescu, *op. cit.*, p. 216); descrierea stratagemii la Xodilos (*Documente 1821*, IV, p. 304) și Rizos (C. Erbiceanu, *op. cit.*, p. 543); în această peninsula se vor refugia alți 600 de greci care, nota ironic Rizos, la atacul turcilor erau "împrăștiati prin localitățile multe ale lui Bah și prin cafenele" (*Ibidem*).

fost nevoiți să se retragă. La Bădălan au dat peste o primă cursă a turcilor, dar în schimbul de focuri au reușit să lovească două vase otomane, "ucigând și rănind oamenii echipajului". Trecând și de a doua cursă de la Giurgiulești, navele eteriste au reușit să se unească cu ceilalți greci, la Prut⁵⁶.

Bilanțul confruntării de la Galați se ridică, după surse eteriste, la vreo 200 de "frați" căzuți în luptă, aceeași soartă având-o mai mult de 1200 din cei 7000 de dușmani⁵⁷. Presa rusă a vremii amintea, în august 1821, sfârșitul vitejesc a 300 de greci pe câmpul "crudei lupte de la Galați"⁵⁸. După presa austriacă, pierderile turcilor s-au ridicat la 300 de oameni, grecii având 800 de morți⁵⁹.

Și locuitorii Galaților au avut mult de suferit în urma cuceririi orașului de către Yusuf, pașa de Brăila. "Turcii năvăliră ca turburați în orașu, și după ce trecură sub sabie totu ce le eși înaintea din poporul aflatu acolo, până chiaru și pruncii, ca la vre-ua miia de suflete, și jefuuiră orașulu, îlu deteră apoi și în prada flăcăriloru, care 'lu mistuiră cu desăverșire afară de localulu Vice-Consululu Austriacu, unde apucaseră să intre câți-va din Cavasii Pașei pentru pază, și unde mai scăpasse și unu micu numeru de creștini"⁶⁰.

⁵⁶ *Ibidem*, p. 542 – 543; grecii "s-au aședzat în rend de bătaie și aruncând cu tunurile asupra vrăjmașilor..., li-au pricinuit mare mortalitate"; vezi și *Documente 1821*, IV, p. 304 – 305.

⁵⁷ *Documente 1821*, IV, p. 305; Rizos vorbea de 190 de greci morți, numărul "Turcilor morți și răniți, după informările ce am primit și după probabilitatea analogiei resbelului, trece peste 1300"; "însă mortalitatea cea mai multă a Grecilor au fost la corăbiile înjghebate curând", două la număr, care au fost scufundate "de două luntre de resbel, ce aruncau cu tunurile asupra lor", astfel că mulți greci și localnici au pierit (C. Erbiceanu, *op. cit.*, p. 542 – 543).

⁵⁸ M. Stroia, *op. cit.*, p. 329; informație din *Jurnalul istoric, statistic și geografic*, nr. 15, din luna august a anului 1821, apărut la Tipografia Universității din Moscova.

⁵⁹ *Der Wanderer*, Wien, nr.3, iulie 1821 apud P. Păltănea, *op. cit.*, p. 226, nota 950.

⁶⁰ Ilie Fotino, *op. cit.*, p. 127; informațiile sunt confirmate de documentele consulare; Xodilos nota că turcii "căutară să mulțumească pe moldoveni, prădând orașul și dând foc, arzând biserici și măcelărind un important număr de creștini neînarmați, bărbați, femei și copii, care se aflau în ele" (*Documente 1821*, IV, p. 305); cf. și: C. Erbiceanu, *op. cit.*, p. 542; C. D. Aricescu, *op. cit.*, p. 216, afirma că "turcii făcură un mare măcel la Galați"; Liprandi menționa tăierea capetelor a "numeroși săteni, pe care le-au trimis la Brăila zicând că sunt capete de eteriști" (*Documente 1821*, V, p. 323 – 324); Episcopul de Huși îl ruga pe Yusuf să oprească fuga locuitorilor și pomenea niște "auziri nedrepte din Galați, că adică pe lângă sfărâmarea oștenilor greci s-ar fi tăiet prin sfintili biserici cu nedeosebire și credincioasele raiale, bărbați și fimei și copii, și s-ar fi robit" (*Documente 1821*, II, p. 150); ambasadorul francez la Constantinopol era informat că Yusuf dăduse ordine "ca toți grecii să fie masacrați, chiar și femeile însărcinate pentru a stinge această rasă blestemată" (*Documente externe*, p. 309 – 310); M. Cioranu spunea că turcii "au prădat, au jăfuit și au omorât peste 1000 de suflete, oameni neînarmați" (*op. cit.*, p. 286); informații despre lupta de la Galați și la *Hurmuzaki*, s.n., II, p. 698 – 700, 703 – 704; III, p. 267 – 268, 278 – 280, 283 – 284, 288 – 289, 293 – 294; N. Iorga, *Studii și documente*, VIII, p. 140; idem, *Acte și fragmente*, II, p. 583; vezi și P. Păltănea, *op. cit.*, p. 226, notele 950, 951.

Căutând “timpul oportun de a năvăli și ataca pe inamic”, grecii refugiați în peninsula de lângă Reni au construit o întăritură, “așteptau însciințări și ajutor de la corpul lui Pendideca”⁶¹. La cererea lui Yusuf către generalul Inzov, guvernatorul Basarabiei, de a i se permite atacarea eteriștilor din peninsula și restituirea vaselor otomane capturate de aceștia, Inzov s-a deplasat în persoană de la Chișinău la Reni și a tratat cu șefii oștirilor grecești, arătându-le necesitatea politică (pentru menținerea păcii între cele două puteri) și făcându-le concesii pentru a se putea retrage cu tot materialul de acolo⁶².

Imediat după lupta de la Galați, turcii au început desfășurarea trupelor pentru ocuparea întregii Moldove. La aflarea veștii că eteriștii au fost înfrânți la Galați și că turcii înaintază în Moldova, cei 500 de greci din Iași, care făceau destule probleme autorităților locale, au acceptat să se retragă⁶³. După o ultimă rezistență eroică a aceluiași Atanasie la Sculeni, au fost vâdate cetele răzlețe de eteriști din părțile dinspre munte, astfel că, în septembrie 1821, Moldova era în mare parte pacificată⁶⁴.

Confruntarea de la Galați, “deși a adus multe pagube grecilor, totuși a fost destul de glorioasă pentru ei”, pentru a merita o puternică “mediatizare”. Scrisoarea lui Xodilos către profesorul Macris, descriind acțiunile de la Galați, “a fost foarte bine scrisă și foarte reușită ca să fie citită publicului și să-l entuziasmeze. Deci am citit-o multora și în toate orașele Rusiei, unde se află greci, am trimis copii pe care le-am însoțit cu scrisori din partea noastră”. Și Rizos era de părere “că este bine și util neamului să se publice prin ziare lupta de la Galați”, pentru ca faptele mari ale grecilor “să le facem cunoscute pentru totdeauna prin ziarele libere ale Europei, dacă cele asuprite nu le vor primi”⁶⁵. Este posibil ca rezultat al acestei campanii propagandistice să fie știrile din ziarele moscovite *Mesagerul Europei* și *Jurnalul istoric, statistic și geografic*, care în numerele din iunie și, respectiv, august amintesc eroismul eteriștilor de la Galați⁶⁶.

*

⁶¹ C. Erbiceanu, *op. cit.*, p. 543.

⁶² *Documente 1821*, IV, p. 305 – 306.

⁶³ *Hurmuzaki*, s.n., II, p. 698 – 700.

⁶⁴ Vezi A. Oțetea, *op. cit.*, p. 453 – 459.

⁶⁵ *Documente 1821*, IV, p. 323 – 324; pentru ca descrierea să aibă “spirit politic și militar”, lui Xodilos i se solicita să trimită o expunere “amănunțită, fără cea mai mică exagerare sau lipsă, despre toate cele petrecute: numărul exact, dacă este posibil, și al dușmanilor și alor noștri, câtă cavalerie a fost dintr-o parte și din cealaltă, câtă infanterie a fost, marina, poziția din punct de vedere topografic alor noștri, locurile pe unde s-a dat năvală, numărul și mărimea tunurilor, numărul celor căzuți dintr-o parte și din cealaltă ...”.

⁶⁶ M. Stroia, *op. cit.*, p. 329.

În concluzie, "acțiunea" de la Galați trebuie reconsiderată și inclusă în rândul evenimentelor majore ale anului 1821. Pentru tabăra eteristă, câștigarea importante poziții strategice de la Galați reprezenta, dincolo de o simplă victorie militară, obținerea unor deosebite avantaje logistice, datorită ușurinței comunicațiilor fluviale și terestre cu bazele grecești din sudul Rusiei. În același timp, un asemenea succes moral era de natură să determine o aderență sporită a mișcării naționale grecești în rândul grecilor din cuprinsul Principatelor și din Imperiul țarist. La fel de mult, acțiunile deschise împotriva supușilor musulmani și ale proprietăților acestora din regiunea Dunării de Jos erau menite a genera o ruptură definitivă cu Sublima Poartă și, mai ales, a induce ideea că în spatele atacurilor eteriste se aflau înșuși înaltele oficialități de la Sankt Petersburg.

Pentru conducătorii otomani, însă, acțiunile grecilor din Galați ofereau, și prin obligația de a asigura protecția "raialelor" nemulțumite de comportamentul insurgenților eteriști, nu doar justificarea juridică de a interveni militar și de a pacifica cele două principate, ci și suficiente argumente pentru ca, diplomatic, să obțină concursul Marilor Puteri europene în acest scop. Atent pregătită, campania pentru cucerirea Galaților a oferit autorităților turcești posibilitatea de a mobiliza mari efective armate, utilizate ulterior pentru înfrângerea mișcărilor antiotomane și pentru ocuparea militară a celor două Principate.

Acțiunile eteriste au complicat mult posibilitățile de intervenție diplomatică și militară a Imperiului țarist, nevoit să dezavueze oficial mișcărilor împotriva ordinii recunoscute și să acționeze solidar cu Imperiile conservatoare. În acest context, locuitorii Principatelor, cei din sudul Moldovei în cazul de față, au avut cel mai mult de suferit. Prinși între măsurile vexatorii ale armatelor episcopului Ipsilanti și teroarea instituită de ienicerii din armatele otomane de ocupație, românii se vedeau, din nou, victime ale unor împrejurări în care nu puteau interveni hotărâtor.

Astfel, prin felul în care cele două tabere au pregătit confruntarea, prin cantitatea forțelor și echipamentelor militare implicate, prin valoarea comandanților, prin "mediatizarea" intensă a faptelor "eroice" ale grecilor, dar mai ales prin consecințele politice și militare pentru situația Principatelor române, luptele de la Galați se dovedesc a fi determinante pentru evoluția evenimentelor anului 1821.